

Serbi**o**.RDM vebinar: Institucionalna infrastruktura i podrška upravljanju istraživačkim podacima

DOBRODOŠLICA u ime [Serbia.RDM](#) tima

[Nadica Miljković](#), vanredni profesor, Rukovodilac Co-creation projekta

Univerzitet u Beogradu

Serbia.RDM webinar

U okviru projekta [Boosting EOSC readiness: Creating a scalable model for capacity building in RDM](#) koji je realizovan uz podršku [Sekretarijata](#) Evropskog oblaka za otvorenu nauku (eng. *European Open Science Cloud*, [EOSC](#)) ispred [Univerziteta u Beogradu](#).

Bavili smo se upravljanjem istraživačkim podacima (eng. *Research Data Management*, RDM).

Danas ćemo predstaviti rezultate putem [Zoom](#) platforme!

Pre toga, preporuke za uspešno praćenje webinaru ->

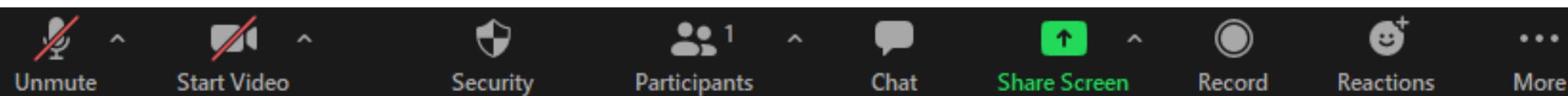
Fotografija housekeeping od Tom Woodward; Flickr <https://www.flickr.com/photos/bionicteaching/4170956794/>; CC BY-NC 2.0

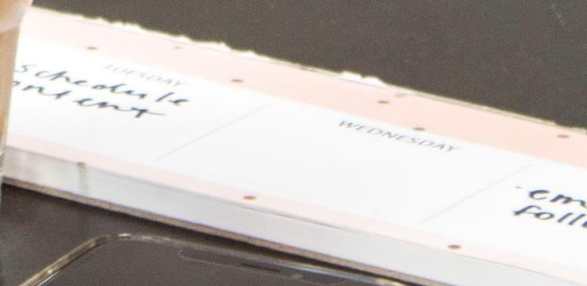
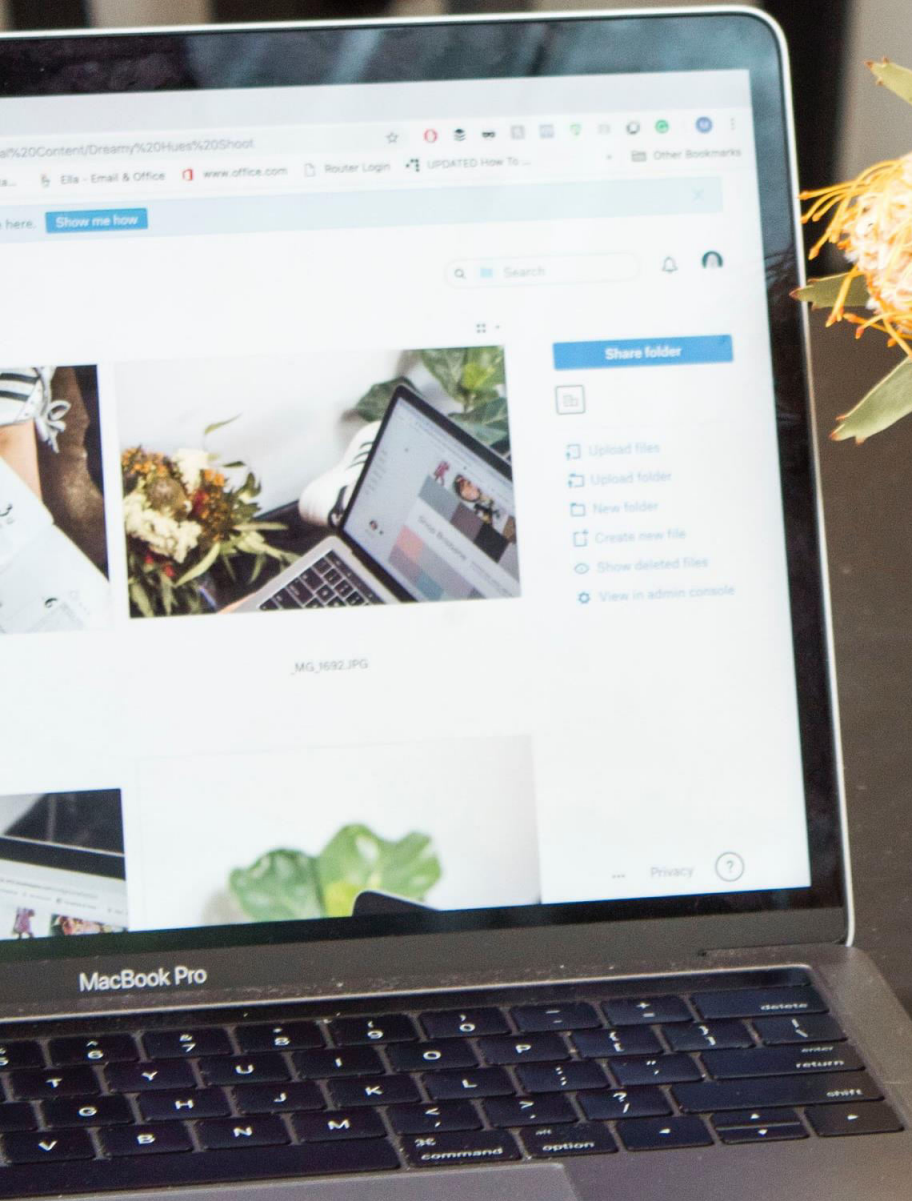
HOUSEKEEPING

O organizaciji vebinara

1. Držaćemo se rasporeda. Strogo – imaćemo štopericu.
2. Molimo Vas, da koristite Vaše ime i prezime.
3. Vebinar se odvija preko [Zoom](#) aplikacije.

4. Držite mikrofona isključenim, ako ne govorite.
5. Koristite opciju za razgovor da podelite svoje utiske i pitanja (eng. *Chat*) ili podignite ruku (eng. *Raise Hand*). Trudićemo se da odgovorimo na sva pitanja i da damo reč svima koji to žele.
6. Sastanak se snima, ako ne želite da budete na snimku, molimo Vas, isključite Vašu kameru.
7. Sve prezentacije će biti dostupne na Zenodu.

Modifikovana fotografija od [SOCIAL.CUT](#) na [Unsplash](#)

Motivacija & trenutno stanje

Potreba za upravljanjem podacima

1. Obaveza u pozivima za H2020 projekte
2. Možda ste već čuli za “*as open as possible, as closed as necessary*” preporuku Evropske komisije za upravljanje istraživačkim podacima, https://ec.europa.eu/research/participants/docs/h2020-funding-guide/cross-cutting-issues/open-access-data-management/data-management_en.htm
3. Veći akcenat na uređene, a manji na otvorene podatke
4. Mi smo se zato fokusirali na uređenje, ali smo se bavili i otvaranjem podataka
5. Bilo je elemenata i u pozivima PROMIS i IDEJE Fonda za nauku Republike Srbije (ne kao poseban dokument tj. [Aneks 1 u H2020 pozivima](#)) u formi pitanja ili dela projektne prijave na koji je trebalo odgovoriti
  1. O sadržaju Plana upravljanja podacima sa primerima, pogledajte i naš interaktivni vodič, <https://rdm.open.ac.rs/index.php/9-dmp/8-dmp-content?highlight=WyJmYWlyllo=>

Ne radi se o administrativnoj prepreci

1. U pitanju su dobre prakse
2. Sada je važno za projekte, ali uskoro će biti važno za sva istraživanja
3. Plan upravljanja je samo deo procesa (eng. *Data Lifecycle*)
4. Podaci obično “žive duže” od naših projekata
5. Vidljivost/citiranost/prepoznatljivost je jedna od glavnih prednosti deljenja i/ili čuvanja podataka
6. Na kraju, radi se i o altruističkoj pobudi: *“Well organised, well documented, preserved and shared data are invaluable to advance scientific inquiry and to increase opportunities for learning and innovation.”*,
<https://www.ukdataservice.ac.uk/manage-data/lifecycle.aspx>, pristupljeno 6. marta 2021.

Photo by [Ioli Clement](#) on [Unsplash](#)

Rezultati projekta / presek stanja

Interaktivni vodič

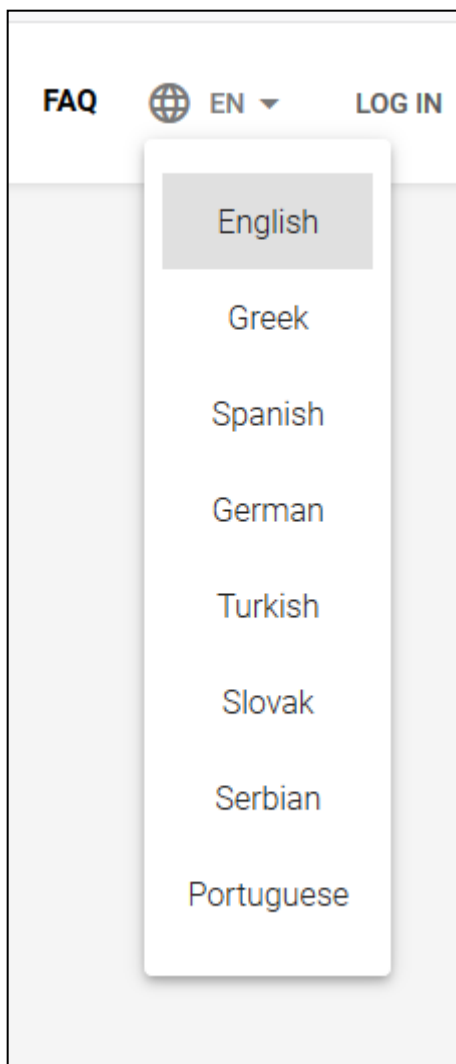

Veb sajt organizovan u sledeće celine:

1. Uvod
2. Plan (DMP, eng. *Data Management Plan*)
3. Organizacija
4. Metapodaci
5. Čuvanje
6. Objavljivanje

Veliki broj tema (uskoro i članak o muzikološkim podacima, a danas o anonimizaciji).

Infrastruktura: Argos & Dataverse

Zašto je važan Argos?

1. Aplikacija za kreiranje DMP-a (eng. *Data Management Plan*)
2. Tj. za kreiranje plana upravljanja istraživačkim podacima
3. DMP su mašinski čitljivi
4. Jednostavno i za istraživače i za finansijere
5. Modularno – povezuje se sa drugim softverskim veb aplikacijama i repozitorijumima (npr. Dataverse, Zenodo).

Čemu služi Dataverse?

1. Repozitorijum za istraživačke podatke (instaliran, lokalizovan, testiran): <http://dataverse.rcub.bg.ac.rs/>
2. SERDAR – *SERbian Research DATA Repository*
3. Otvoren Dataverse kod – stalno se unapređuje, sa posebnim akcentom na modularnost i deljenje softvera ([Trisovic et al. 2020](#))
4. Nema opasnosti od *vendor lock-in* situacije – trajno održivo!

Politike

1. Uglavnom se odnose na istraživanja koja su finansirana novcem poreskih obveznika.
2. Nacionalna i institucionalna podrška je važna, ali nije dovoljna za implementaciju.
3. Više o platformama, preporukama i inicijativama na portalnu otvorene nauke (NAPON, <https://www.open.ac.rs/politika>)
4. U [Platformi za otvorenu nauku](#) koje je usvojilo Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja br. 119-01-263/2017-14/2 od 09.07.2018. definisan je otvoren pristup primarnim podacima. U toj politici definisan je i plan arhiviranja primarnih podataka, ali potrebno je dopuniti uputstvo za uređenje podataka, <https://zenodo.org/record/4587389>.

Gde smo sada?

1. Postoji tim eksperata u oblasti otvorenih istraživačkih podataka
2. Postoje mladi zainteresovani saradnici
3. Postoje informisani bibliotekari i istraživači
4. Postoji interaktivni vodič – [veb sajt](#)
5. Postoji lokalizovana/prevedena [Argos](#) veb aplikacija otvorenog koda
6. Postoji primer srpske infrastrukture - SERDAR ([Dataverse](#) repozitorijum za podatke)
7. Postoji [uputstvo za poziv IDEJE](#) Fonda za nauku Republike Srbije
8. Postoje [preporuke](#) za izmenu nacionalnih i institucionalnih politika (kao i za časopise)-

Budući koraci?

Postigli smo puno.

Iskoristili smo uslove online rada.

Potreban je dalji radi i podrška relevantnih tela!

Oblast se stalno menja.

1. Plan upravljanja istraživačkim podacima implementiran u novim pozivima za finansiranje istraživanja u Republici Srbiji
2. Plan upravljanja istraživačkim podacima na doktorskim studijama (Novi Sad već ima)
3. Kurs za doktorande i mentore
4. Obuke za bibliotekare, recenzente, urednike, finansijere
5. Infrastruktura – unapređenje, održavanje, razvoj
6. Školovanje stručnih kadrova: *Data Steward*
7. ...

Program vebinara

1 UVODNA SESIJA

10:00-10:10 [Nadica Miljković](#), Dobrodošlica

10:10-10:15 [Biljana Kosanović](#), Državni okvir za upravljanje istraživačkim podacima i doprinos praksama otvorene nauke ispred ToNUS-a

10:15-10:25 predstavnik/ca [Univerziteta u Beogradu](#), Otvorena nauka i otvoreni istraživački podaci na Univerzitetu u Beogradu - strategija unapređenja postojećih praksi i infrastrukture

2 OTVORENI ISTRAŽIVAČKI PODACI I OTVORENA NAUKA

10:25-10:55 [Ljiljana B. Lazarević](#), Dobre i loše istraživačke prakse na primeru istraživanja u psihologiji sa akcentom na otvaranje osetljivih podataka u psihologiji: Predstavljanje resursa namenjenih istraživačima na [Serbia.RDM](#) sajtu

10:55-11:10 Diskusija

11:10-12:00 PAUZA

3 FAIR PRINCIPI I INFRASTRUKTURA ZA ISTRAŽIVAČKE PODATKE

12:00-12:20 [Nadica Miljković](#), FAIR principi za istraživačke podatke i softver

12:20-12:35 Vladimir Otašević, Kako instalirati i prilagoditi Dataverse repozitorijum za otvorene istraživačke podatke?

12:35-13:15 [Obrad Vučkovic](#), Alati za kreiranje plana upravljanja istraživačkim podacima sa primerom Argos aplikacije i projektnog poziva IDEJE Fonda za nauku

13:15-13:30 Diskusija

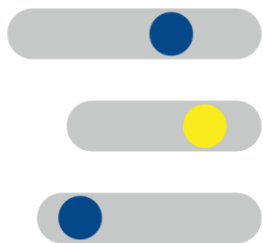
13:30-14:00 PAUZA

4 INSTITUCIONALNA PODRŠKA DOBRIM PRAKSAMA

14:00-14:40 [Milica Ševkušić](#), Istraživački podaci u nacionalnim i institucionalnim politikama otvorene nauke; Uloga bibliotekara u upravljanju istraživačkim podacima

14:40-14:55 Diskusija

14:55-15:00 [Biljana Kosanović](#), Završna reč

EOSCsecretariat.eu

Setup and management of the EOSC Secretariat supporting the EOSC Governance

Serbi.RDM

Nadica Miljković (ETF UB), Obrad Vučkovic (Institut "Vinča"),

Milica Ševkušić (ITN SANU), Ljiljana B. Lazarević (FF UB) i Vladimir Otašević (RCUB)

Uz podršku i posebnu zahvalnost Biljani Kosanović.